

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

На місяць . . . — м. 50 ф.
На 3 місяці . . . 1 » 50 »

(Ціна одного примірника 5 ф.)

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ НА
ТИЖДЕНЬ.

Розсвіт

Часопись громади „Самостійна Україна“.

**АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
Й АДМІНІСТРАЦІЇ:**

„Ukrainisches Sekretariat
Rastatt (Baden).“

ВИДАГ: ТОВАРИСТВО
„УКРАЇНСЬКИЙ РІСВІТ“

Раштат,

четверг 7. лютого

1918.

Вісти з України.

Центральна Рада скинута?

„Базлер Нахріхтен“ із дня 30. січня доносить із Петербурга: „З Києва надійшла вістка, що Центральну Раду скинуто й замість неї настановлено новий орган, котрий складається з українських большевиків.“

Звалення Центральної Ради означало б велику зміну в мирових переговорах. Тепер українська мирова делегація, мала б бути заступлена грома большевицькими представниками з Києва, котрі будуть виступати в повній згоді з делегацією петербурзьких „советів“.

(Цю вістку треба приймати з застереженням, як і всякі вістки, виходячі з большевицьких джерел.)

Ред.

Заява Генерального Секретаріату.

З приводу шаленої агітації проти Центральної Ради й Генерального Секретаріату, а також із приводу походу большевицького салдацтва та черні на Україну, Генеральний Секретаріат дня 27. січня урядово подав до відома всім горожанам, усім судовим властям і всім комісарям Української Республіки, ось що:

„Вороги відродженого українського народу й української держави розповсюджують різні брехливі й злобні вісти про власть українських робітників, селян і салдатів—Центральну Раду й її Генеральний Секретаріат,—щоби викликати недовіря до Центральної Ради.“

Вороги українського народу називають нашу робітничу й селянську Центральну Раду панською, буржуазною, а Генеральний Секретаріат „генеральським“, цеб то зложеним з генералів.

Ці люди без сорому й злобно обдурюють тих, які не знають добре, що то означає слово „генеральний“, що воно означає „загальний“, „народний“, а не генеральський і цим самим обріхують представників від народу, який не може вибрати до Центральної Ради й до свого правительства, ані генералів, ані панів-буржуїв.

Такі брехні розповсюджують чорносотенці, большевики й иньчі контр-революціонери.

Ім треба посіяти між українським народом як найбільше анархії, ворожнечі й безділства, щоби тим ослабити, а потім зовсім знищити Українську Народню Республіку та знова завернути українські трудові маси на дорогу бідноти й підчинення всякому панству, а особливо російському, яке більше всіх нищило сили й багатства трудової України.

Центральна Рада не допустить, щоби всякі помічники імперіалістичної буржуазії нищили власть відродженої великої Народньої Української Республіки. Тому Генеральний Секретаріат Центральної Ради заявляє:

Всякий, хто обріхує й обчорнює власть Української Народньої Республіки, є контр-революціонером, бо своєю брехнею викликає нелад та злочинства, не допускає, щоби нарід через своє правительство взяв у міцні народні руки землю й волю, та цим самим розвалює дуже важні завойовання революції.

Генеральний Секретаріат, охороняючи інтереси працюючого люду, буде рішуче боротися зі всіма контр-революціонерами, як би вони

себе не звали: чи чорносотенці, чи большевики, чи хто небудь иньчий.

Генеральний Секретаріат наказує всім судовим і адміністративним властям, починаючи від нинішнього дня, рішуче й непохитно переслідувати всіх контр-революціонерів, котрі позоволять собі кидати грязю на власть українського народу та виступати з брехливими вигадками й невірними звідомленнями проти Центральної Ради й Генерального Секретаріату.

Таких людей треба негайно ставити перед суд. Часописи, в яких друкувати муться брехливі звідомлення про діяльність правительства українського робучого народу, вважати контр-революційними й авторів статей, або редакторів ставити перед суд за брехню та образу народньої власті.

А тих, що оружною силою стремити муть захопити власть, арештовувати та ставити перед воєнно-революційний суд.

Усіх горожан, усі товариські й революційні організації свободної України кличе Генеральний Секретаріат до енергічної політичної боротьби зі всіма змаганнями контр-революції, як чорносотенства, так і большевизму, котрі змагаються здезорганізувати нашу Українську Народню Республіку, бо цим самим селяни втратили б землю, а ціле населення свободне й розумне життя“.

Під цією заявою підписалися:

Председатель Генерального Секретаріату В. Виниченко, Генеральний Секретар суду, М. Ткаченко, Генеральний Секретар війни й Генеральний Секретар праці, Н. Порш, Генеральний Секретар рільництва, В. Зарудний, Генеральний Секретар прохарчовання, М. Ковалевський, Генеральний Секретар доріг, В. Єщенко, Генеральний Секретар пошти і телеграфу, Н. Шаповал, Генеральний Секретар фльоти, Д. Антонович, Генеральний Секретар фінансів, В. Мазуренко, Генеральний Секретар торгівлі й промисловости, В. Голубович, Генеральний Секретар просвіти Н. Стешенко, Генеральний Секретар міжнародніх справ, А. Шульгин, Генеральний Секретар великоруських справ, Д. Одинець, Генеральний Секретар жидівських справ, М. Зільберфарб, Генеральний Секретар польських справ, М. Міцкевич, Генеральний контролёр Золотаров, сповняючий обовязки Генер. Писаря, Н. Мирний.

Центральна Рада.

(Останнє засідання восьмої сесії).

„Кіевская Мысль“ із дня 19. грудня ст. ст. доносить, що 16. грудня відбуло ся останнє засідання Центральної Ради—восьмої сесії.

На цьому засіданні председатель Генерального Секретаріату, В. Виниченко, повідомляв про діяльність національних меншостей на Україні та давав відповіді на постановлені йому різні запити.

Він говорив ось так:

„Дорогі Товариші! я вже казав, що в Генеральному Секретаріаті було три означених напрямки: це соціалізм, демократизм і державність української нації.“

І це все Секретаріат проводить у життя. Закиди Генеральному Секретаріатові йдуть, головним чином, від національних меншостей.

Вони хочуть бачити у нашій роботі один якийсь то напрямок, а який саме, вони не вказують. Але, ми їх напрямком знаємо добре.

Вони йдуть по цьому напрямкові з самого початку відродження України. Коли ми домагалися мати у себе хоч яку небудь Раду з ко-

місарем із Петербурга, то ці національні меншости кричали нам: „Ви націоналісти, ви шовіністи, ви сієте ворожнечу“.

Але цей етап ми пройшли й дійшли до автономії. Знову ці меншости почали говорити: „Ви націоналісти, ви шовіністи, ви сієте ворожнечу“! І почали хвалити наш перший етап. Коли ми відійшли від автономії, то меншости знова почали кричати: „Ви націоналісти, ви шовіністи, ви сієте ворожнечу“!

І тепер вони хвалили б нас, коли би ми спинилися на автономії. Але ми підемо ще далше, а куди,—ми самі знаємо!

Меншости бажають, щоби ми мали один напрямок—до Петербурга, щоби ми йшли туди по комасу.

Хиба ми не соціалісти? Чому? Хиба лише тому, що не робимо того, що роблять большевики.

Далі В. Виниченко докоряє меншостям, що вони, як соціалісти, не внесли на Раду ні одного соціалістичного законо-проекту й лише весь час гальмували роботу українських соціалістів.

„Вони весь час стояли проти передачі всієї землі в руки селян.“

І всі неясности в третім Універсалі повстали завдяки роботі цих меншостей.

Ми Українці знаємо один соціалістичний червоний прапор, а в національних меншостий цей прапор є червоно-біло-синій. А наколи нам потрібно державного прапору, то ми знаємо, що він повинен бути—жовто-блакитний.

Чи Україна взірєць ладу?

Так, Україна поки що це взірєць ладу в порівнянні з рештою Росії.

У нас є теж большевики, але наш большевизм є цілком иньчий. У нас елемент руйнуючий неутралізуєть ся елементом творчости“...

Далі Виниченка запитували, що було причиною закриття „Земського Союзу“.

Виниченко відповів на це так: „Земський Союз“ замкнено не тому, що він був неукраїнський, а тому, що війни вже більше не буде й потреби на існування його більше нема.

Що до міжнароднього положення України—то нас по трохи починають признавати, по трохи тому, що в міжнародній політиці грає важну ролю—сила.

Нам поки що говорять похвали, нас признають у справі творчости; офіціальних місій у нас ще немає, але їх уже пробують присилати...

Ми в дійсности є оазою, (джерело з плодючими деревами серед піскової пустині), але цю оазу треба окопати, тому, що на нас рухнули гарячі піски з пустині, з півночі. Це окопування й творення власної держави. Які будуть наші окопи мілкі, чи глибокі? Це ми тоді подивимося, й коли буде потрібно, то й замкнемо це кільце окопів. Але творимо ми державу, не задля самої державности, а в імя будучого здійснення наших ідейлів, у імя нашого соціалізму. Ці всі форми державности переходові....

А кінчає свою промову Виниченко так: Я не злякаюся слова „самостійність“, наколи не буде иньчого шляху...

(Грімкі оплески в салі й на балконах. Всі присутні в салі влаштувають Виниченкові довгу й гарячу овацію).

У засобах нема нічого страшного, лише страшні цілі, а наші цілі, наші програми світлі...

І нарешті Виниченко звертає ся до селян і говорить: „Голос ваш ми чуємо. Ми прислухаємо ся лише до голосу народа, а не до того пхикання, плачу й скреготу зубів, що його чули ми з деяких сторін (від меншостей) після третього Універсалу...“

Ми прямуємо до задоволення соціальних потреб народу.

(Гучні оплески й знову велика овація).

Далі на порядок денний прийшла знова земельна справа, законопроект якої обговорював ся на попередніх засіданнях. У цій справі прийнято резолюцію партії українських соціал-революціонерів.

Резолюція каже, щоби законопроект, Секретаріату не приймати, а вибрати зі складу Ради особну комісію, якій й доручити вироблення нового законопроекту.

Комісія повинна керувати ся такими основами: Шляхове скасування власности на землі та повна її соціалізація.

Перед замкненням восьмої сесії Центральної Ради, голова її, М. Грушевський говорив так: „Перше чим замкнути VIII. і, як я міркую собі, останню сесію Центральної Ради, а тепер уже найвищого революційного органу власти самостійної й незалежної Української Народньої Республіки...“

Як лише М. Грушевський сказав останнє речення, то вся зала загреміла від оплесків і від окликів „Слава! Слава!“ Овація тревала кілька хвилин.

„...Я дозволю собі, говорить далі Грушевський, сказати кілька слів до того, що зроблено...“

Я відчуваю велике задоволення з тієї праці, яка зроблена за дев'ять місяців.

Ця праця розпочала ся в цьому самому будинкові (в Педагогічному музеї—Ред.), але в маленькій моїй кімнаті, де з початку зеднали ся професійні й просвітні організації, а закінчуєть ся вона вже в парламенті. В політичній справі ми зробили навіть більше, чим думали зробити.

Ми були лише федералістами, але самі умови зробили те, що ми стали самостійною, незалежною республікою. (Знова буря оплесків та овація).

І ми будемо такими доти, доки не зорганізуєть ся федеративний центр, якому ми віддамо частину своїх суверенних прав...

Після здійснення наших національно-політичних завдань стоїть тепер на черзі розрешення соціальних завдань...“

Далі М. Грушевський дякує інтелігенції українській за виконану нею роботу та низенько кланяєть ся представникам від селян, та робітників, які своєю працею та поведінням допомогли закінчити велике діло—організацію республіки, та не дозволили втягнути себе в соціальний максималізм і шовінізм.

Звертаючись до представників від національних меншостей, Грушевський говорить, що націоналізм український—це є заорука того, що між народом України не буде розколу, тому то треба шанувати цей національний цемент.

Нарешті Грушевський закінчує свою промову так:

До побачення на українських Установчих Зборах. Нехай не буде ніяких перепон зібрати ся всім нам тут, у цій залі, 7. січня. (Довгі й гучні оплески).

Після промови М. Грушевського виступав цілий ряд промовців і вітає Грушевського, як батька відродження України та практичного й громадського діяча в цій справі.

Грушевському владжують овації.

В кінці всі присутні на засіданні Центральної Ради проспівали: „Заповіт“, „Ще не вмерла Україна“ й „Вічну пам'ять борцям за волю України...“

ЗАСІДАННЯ МАЛОЇ РАДИ.

Дня 19. січня відбуло ся під проводом проф. Грушевського засідання Малої Ради. (Комітету Центральної Ради).

Це засідання цілком присвячувало ся обговоренню положення на Україні, яке створило ся завдяки походу большевиків на Україну.

По отворенню засідання, для привіту Малої Ради, забрав слово передсідателю обласного фронтового українського з'їзду, який відбував ся в Одесі.

Він передав привіт Малій Раді від цього з'їзду й сказав:

„Большевизм росте, як зараза. Тому обставини приневолюють як можна найскорше провести в життя самостійність України.“

(Гучні оплески покривають слова представника від з'їзду).

Коли оголосимо самостійність, говорить промовець, тоді тільки зможемо ми спасти свою Україну!..

(Оплески й гучні оклики „Слава! Слава!“) Далі виступив із заявою член катеринославської губернської української Ради. Він говорить:

„Ми втікли з Катеринослава, щоби прийти сюди загриїти Ваші серця. В Катеринославі ні кому нема пощади від большевиків. Вони роб-

лять безперервни трусси, арештовання, „розгул“ та пияство... Необхідно як найскорше організувати оборону Краю! Це є тепер перше діло.“ (Гучні оплески).

Потім забрав слово український офіцер, який говорив:

„Мене уговнювали висказати тядку про оборону України. Українська Народня Республіка в небезпеді, вороги її підточують. І тому горожани України бажають, щоби Центральна Рада як найскорше приступила до оборони Рідного Краю. Доконче потрібно зорганізувати дисципліноване військо. Але поки що наша республіка не є самостійна.“

Щоби нарід знав, за що він бореть ся, доконче треба оголосити самостійність і незалежність Української Народньої Республіки.

І коли ми знати мемо, що боримо ся за самостійну республіку, тоді ми всі положимо за неї кости й ворог перейде на українську землю лише по наших трупах...“

Боротьба з большевиками, це не є соціалістична боротьба, а боротьба з централізмом.

Ім жаль випустити зі своїх рук такий багатий край, який був для них дійною короною...“

Нарешті, на жадання деяких промовців освітити справу оборони України, виступив із промовою Генеральний Секретар військових справ, Порш.

Він говорить:

Коли прийнято законопроект про реорганізацію армії, Секретарство військових справ негайно ж приступило до переведення його в життя.

Поки що головну увагу Секретарство звернуло на організацію партійних і добровільних відділів для оборони України від большевиків.

Організація відділів іде успішно, й деякі партизанські відділи вже готові для виступу в похід проти большевиків.

Але перш усього треба було подбати про спокій у самім Києві, щоби очистити його від елементів контр-революційних і злочинних. А задля цього ми роззброїли червону гвардію в арсеналі. Там ми забрали кілька тисяч скорострільів, багато гармат і рушниць та велику скількість патронів. Бо накопичення такої скількості оружжя в арсеналі загрожувало Києву.

Треба зазначити, що ця „червона гвардія“ не приходила нам до помічі в боротьбі з погромами. Вона берегла свої сили очевидно, проти України й Центральної Ради.

Большевицькі сили настроєні фанатично проти України, у них багато грошей і вони опирають ся на нашу незорганізованість. Тому звертаю ся до членів Ради з закликом зеднувати для оборони України всі організації.

Київ і вся Україна переживають широкую тривогу, і лише в тісній злуці зможемо успішно бороти ся з анархією.

Необхідно залити на цей час партійну боротьбу та поставити загальні інтереси вище партійних.

Президія Ради давно вже заявляла, що Україна є вже фактично самостійною державою. Але поки що наша держава є ще дуже молода, і поки ми ведемо боротьбу, ще не настав час на проголошення України Самостійною Республікою. Це не є віче, а є парламент і ми повинні йти організованою дорогою, повинні внести законопроект, а не вибігати на трибуну та кидати голі кличі...“

Не сходить із дороги організованості бо це загроджує завойованям революції й нашої самостійности.

Після промови Генерального Секретаря військових справ, Порша, засідання Малої Ради замкнуло й доручено президії скликати надзвичайне засідання Малої Ради, коли цього буде вимагати час. („Діло“).

Всеукраїнський зїзд соціалістів самостійників.

Дня 30. грудня відбув ся в Києві всеукраїнський зїзд соціалістів-самостійників.

На цьому зїзді брали участь представники від українських соціалістів-самостійників, від української народньої партії, від „Союза Української Державности“, від українських соціал-революціонерів, від незалежних українських соціал-революціонерів (конфедералістів) та від інших самостійницьких груп.

Докладних відомостей про цей зїзд ще не маємо, але до нас надійшли деякі постанови цього зїзду.

Ці постанови такі:

„Обміркувавши сучасний стан речей на Україні, настрої в війську, поміж селянами, робітниками та взагалі між усім громадянством, а також беручи на увагу, що український нарід

має історичне право на самостійне й незалежне існування—зїзд уважає, що для вратування Нашого Краю від безладдя й руїни та задля забезпечення ладу й дальшого вільного економічного та культурного розвитку потрібно:

1) Негайно проголосити Українську Народню Республіку самостійною й ні від кого незалежною і про це оповістити всі держави;

2) Справу творення федерації треба залишити принаймі до того часу, поки закінчить ся війна, зорганізують ся нові держави, визначать ся остаточно межі України згідно з народньою волею та вияснить ся, з ким Україні буде інтерес робити федерацію;

3) У звязку з проголошенням самостійности треба відкликати послів вибраних із української території до всеросійських Установчих Зборів;

4) Зголошуючи гасло загального мира, Україна в світовій війні повинна оголосити себе у стані озброєної нейтральности;

5) Українське правительство повинно рішуче стати на ґрунт національно-державної політики, маючи на увазі лише інтереси України;

6) Треба вжити рішучих засобів у боротьбі з большевиками, щоби оборонити Україну від їхніх злочинств,—від „совета“ народніх комісарів, треба домагати ся в ультимативній формі, щоби усе большевицьке військо, яке є на українській землі, або направлене до її меж було негайно забране, а українське військо, яке перебуває поза межами України, щоби було вільно пропущене на Україну. Коли ж цього зараз не зробить ся, українська держава полишає собі вільну руку;

7) Уважаючи на небезпечний час, коли йде боротьба з большевиками, на чолі українського військового правительства повинен стояти військовий самостійник!

8) Протестувати проти третього пункту виборчого закону до українських Установчих Зборів, який подає право негромадянам Української Народньої Республіки вирішати долю України;

9) Уважаючи на те, що більшість українського війська та вільного козацтва в цей час не може взяти чинної участі в виборах до українських Установчих Зборів, зїзд уважає потрібним відкласти вибори на один місяць.“

„В. П. Л. й. Ж.“

Естонські війська за Україну.

До „Вазлер Нахрихтен“ з дня 31. січня доносять зі Стокгольму: „Майже всі національні військові частини запротестували проти закау большевиків творити національні армії. Один із лотиських полків розігнав на північній фронті український військовий конгрес, котрий був зібрав ся для підготовчої праці до виборів на українські Установчі Збори. Тоді делегація північного фронту звернула ся до естонських військ, чи й вони підуть проти України. На це питання делегація одержала відповідь, що Естонці ні в яким разі не підуть проти України.“

Татари й Українці.

„Нова Рада“ з дня 20. грудня ст. ст. доносить, що директор національного татарського міністерства військових, закордонних справ, Джафет Сейдамеє, після українському Генеральному Секретареві військових справ телеграму, якою від іменн татарського уряду вітає Україну й висловлює надію, що Українці й Татари підуть рука об руку по шляху оборони своїх національних прав.

Лист із України.

Подаємо до відома шановних читачів лист із України від одного з повернувших до дому полоненого раштацького табору. Лист цей гарно свідчить про те, яку користь приносить Україні кожний свідомий громадянин. Ред.

12. вересня 1917. р.

„Шановний Товаришу!

Спішу повідомити Вас, що я зараз працюю на користь „Неньки“.

Вся праця, котра була у Вас в таборі, не пішла на марне й користи не мало принесє кожний, хто повернеть ся звідтіля, бо тут люде зовсім непоінформовані. В нашій справі приходить ся трохи важко. Але нічого! За те багато подяк звідусіль.

Був де в яких селах; так, що,—здасть ся,—прийдець ся й учителювати (з цього вихо-

дять, як дуже Україна потребує учителів! (Ред.) Вітаю всіх товаришів. Раджу провадити науку у школах так, щоб уміли читати...“

Большевики на Україні.

В останнім часі большевики прокричали на весь світ, що вони побідили Українців і запровадили на Україні свій лад. Але, як виявляється тепер, то була тільки безглузда чваньба. „Франкф. Цайтунг.“ із дня 5. лютого доносить із Берліна: Вісти з над російського фронту повідомляють, що всі петербурзькі донесення про побіду большевицьких військ над військами Центральної Ради цілком неправдиві. Майже всі війська Української Республіки стоять по боці Центральної Ради.

Каледін видав Раді свої війська, числом 150 тисяч люда.

На румунському фронті бої між Румунами й Росіянами продовжують ся. Недавно перейшло на німецьку сторону знов 3000 Росіян із 200 кіньми.

Україна й Румунія.

„Діло“ з дня 31. січня доносить, що румунський король, Фердинанд, мав у Ясах із делегатами Української Народньої Республіки конференцію в справі становища України супроти Румунії, на випадок закінчення мира між Україною й осередніми державами.

Українські делегати в цій справі запевнили королеві особисту безпечність.

Вісти з Росії.

Положення в Петербурзі.

Останні часописи доносять про страшне положення в Петербурзі, яке витворило ся завдяки загальному безладдю в Росії.

„Франкф. Цайт.“ із дня 3. лютого доносить, що від деякого часу хліба в Петербурзі немає. Населення міста одержує по 50 грамів на чоловіка в день хліба, випеченого з такої мішанини, що лікарі признають його навіть шкідливим для здоров'я. Бараболя коштує 2 карбованці за фунт, цукру зовсім немає, а м'ясо є лише кіньське. Що дня на базарах трапляють ся криваві бійки між голодним людом.

Хвороби, а особливо тиф поширюють ся в робітничих частинах міста, а крім того грозить ще наближення чуми. Чума вже поглинула тисячі жертв на кавказькому фронті, а тепер салдати, котрі повертають відтіля, сіють чуму по всій Росії. Лікарі не можуть ніяк запобігти поширенню хвороб.

„Базлер Нахрїхтен“ із дня 2. лютого до-

носить, що в Петербурзі повстав анархистичний рух, який прибирає все ширші розміри.

Прихильники цього руху вважають уже навіть большевиків за буржуїв і заповідають, що вони негайно приступлять до здійснення своїх ідейлів, а власне до знищення буржуазії.

Большевики й Поляки.

Повстання Поляків, про яке вже ми подавали в попередньому числі „Розсвіту“, поширюєть ся. „Базлер Нахрїхтен“ з дня 3. лютого доносить, що 28000 польських легіонерів під командою польських генералів заняли Рогачев (на південь від Могилева). Виконавчий комітет тимчасового „совета“ видав Полякам ультимат очистити Рогачев і піддатися російському штабові. Ультимат грозить, що невідання легіонерів мати не тяжкі наслідки для багатьох польських магнатів, кадетів та інших контр-революціонерів, котрі затримують ся як закладники.

Червона армія.

„Арбайтер Цайтунг“ із дня 2. січня доносить із Петербурга, що Рада народніх комісарів видала декрет про утворення червоної армії, котра би служила твердиною влади „советів“ і рівночасно могла б замінити регулярну армію, коли б була на те потреба. Вступ у ряди червоної армії свободний кожному горожанині російської республіки, якому минуло 18. літ. Кожний член повинен присвятити свої сили й життя для оборони здобутків революції в жовтні й влади „советів“ та соціалізму.

Прийняття в ряди армії може відбутися лише за порукою або військового комітету, або демократичної організації, яка визнає принципи „советів“, або неменше як двох членів одної з таких організацій.

Салдати червоної робітничої та селянської армії будуть утримувати ся на повний державний кошт, а крім того ще одержувати муть по 50 карбованців на місяць. Головна управа армії належить народнім комісарам.

„Базлер Нахрїхтен“ повідомляє, що Ленін уже підписав прийняття кредиту на 20. мільонів карбованців, задля організації червоної армії. (Із цього вже видно, що дійсна армія не підпірає вже большевиків, вони її розпускають, а в той же час творять якусь нову армію й віддають на її організацію такі великі гроші. —Ред.)

Демобілізація.

Як повідомляє „Франкф. Цайт.“ з дня 2. лютого, народній комісар для військових справ зарядив демобілізацію (розпуснення військ) річників 1904, 05, 06, 07, 08, а також усіх салдатів, котрі до дня 7. січня скінчили 31. рік життя.

такого сусіда й самому дбати про себе й будувати своє життя. І от перед нами стоїть тепер цілий ряд завдань і питань, одно важливіше другого. Через те, що держава не може існувати без грошей, то одним із найсерйозніших питань мусить бути фінансова справа Української Народньої Республіки.

Фінансове становище Росії таке, що гіршого навіть уявити собі не можна. І от, коли поперед Україна віддавала половину своїх податків на користь Великої Росії, то на далі вона мусіла б зробити ся ще більшою данницею для неї.

Коли ми розглянемо таблицю звичайних податків, що збирали ся щорічно з України, і витрат на неї за останні 15 років, то побачимо, що ці податки все росли, а разом з тим все збільшувала ся й та сума, що не повертала ся на Україну. Так, напр., в 1900. році з України збирали звичайних податків кругло 347 мільонів карб., витратили ж на неї всього 196 міль., а 151 міль. карб. пішло на користь великоруського краю. В 1913. році з України збирали коло 700 міль. карб., повернуло ся до неї 383 міль. карб., а на потреби великоруського краю пішло з її грошей коло 317 мільонів карбованців. За 13 років—од 1898. до 1910.—з України зібрано було звиш 5½ мільярдів карб., вернуло ся до неї коло 3 мільярд., а не вернуло ся поверх двох з половиною мільярд. карб.! Ця сума взята

Новий замах на Леніна.

Читачі „Розсвіту“ вже знають, що на Леніна робили ся вже замах. „Франкф. Цайт.“ повідомляє ще про один замах. Якийсь то молодий чоловік у студенській одежі вдер ся до Смольного Інституту й вистрелив із револьвера в Леніна, але не влучив. Злочинця заарештовано.

Мирові вісти.

Мирові переговори.

Мирові переговори, котрі перервали ся на 10 днів, розпочали ся знов, дня 30. січня. Повне засідання мирових делегацій (за влітком української, котра ще не приїхала була. Ред.) відкрив провідник турецької делегації, Талат Паша, привітанням і проханням до провідників делегацій, щоби повідомили, які зміни зайшли в їхнім складі. Державний секретар фон Кільман повідомив, що в склад німецької делегації ввійшов новий член, представник баварського уряду, граф Подевільс-Дирніц.

Троцький заявив, що в складі російської делегації зайшли дві зміни. Перша характеру особистого, а власне, що в переговорах брати участь народній комісар державних маєтків—Карелін.

Друга зміна має державно правний і політичний характер. В російську делегацію вступили два делегати Української Народньої Республіки (самозваного большевицького „правительства“ в Харкові), Медведєв і Шахрай. Це подія великої ваги в дальшому ході мирових переговорів. Далі Троцький освітлює теперішнє положення на Україні. Українські Ради салдатів, робітників та селян ведуть на цілій Україні рішучу боротьбу проти київської Центральної Ради, і в чотирох частинах України перемогла партія, котра стоїть у повній згоді з петербурзькою Радою народніх комісарів.

Угольна кітловина Донеччини, ціла рудоконна округа Катеринославщини, Харківщина й Полтавщина знаходять ся під владою українських „советів“ (большевицького Рад). Власть їх поширюєть ся й на інші частини України, а вплив Центральної Ради зменшуєть ся. Саме в день відїзду до Берестя, Троцький мав одержати вістку, що Генеральний Секретаріят у Києві уступив зі свого становища. Як вплине ця криза в київському правительстві на делегацію п. Голубовича, не відомо ще, але ж із усього попередньо сказаного виходить, що мир, заключений з делегацією київського Секретаріату, не може бути миром із Українською Республікою.

На цю заяву Троцького представник Української Народньої Республіки, Левитський, котрий лишив ся в Бересті, відповів так:

„Перед виїздом наших представників на Україну делегація ухвалила, щоби ті поодинокі члени, котрі лишають ся тут, не вступали в політичних питаннях. Тому заняття свого становища, що до заяви заступника Ради народніх комісарів і, що до прийняття представни-

з України на користь великоруського краю й вона більша за контрибуцію, що заплатила Франція Германії. Коли попередня фінансова політика була такою, що Україна своїми грошима, тоб то, своїм потом і кровю, примушена була, як поневолена, обслуговувати й оплачувати когось иншого, віддаючи йому половину своїх податків, то це цілком руйнувало економічний стан її. На жаль і до сього часу в цій справі нічого не одмінило ся для українського народу, бо він не має своєї скарбниці й віддає свою працю в російську скарбницю, над якою не він хазяїн. Через страшне, скрутне й критичне становище російських фінансів, Україна опинила ся б іще в гіршому становищі, ніж була попередю, коли б тільки відношення не перемінили ся, а зостали ся б такими що до Росії й Великої Росії, якими були попередю. Стан її погіршав би ще більше й вона економічно була б цілком розорена.

Що це була за політика в відношеннях до України, ясно з того, що на Україні з кожної душі збирали податків коло 17 карб., а витрачали на душу тільки по 8 кар. 65 к., тоді як в Великої Росії збирали з душі 13 кар. 90 к., а витрачали на душу по 13 к. 99 коп., тоб то більше, як збирали. Оттаке то було братерство та рівність! Тепер усі ці величезні збори з України зостануть ся на її потреби.

Вся попередня фінансова політика була

ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ.

Цю статтю передруковуємо з «Нової Ради» ч. 215. з дня 22. грудня ст.ст. Вона висяє грошеве становище України. Ред.

Волею історії Україна оголосила себе суверенною державою і вживає заходів для визнання її в міжнародніх зносинах, як політичного субєнта права. Події склали ся так, що навіть ті, у кого державна самостійність України не була самоцілью, а визнавала ся тільки засобом до ширшої й ширшої федерації народів, на деякий час мусять орієнтувати ся й будувати ся по лінії самостійности. Стало ся це після того, як Великої Росії, з якою найперше всього мало скласти ся федеративне єднання, розбила ся на два табори, з яких один мовчить у цій справі, а другий забалакав кулеметами, поставив свої війська під команду Криленка, фон Котена, барона Розена і т. и., пішов війною проти українського народу, чинить Каїнове діло і плондує українські землі, села й городи.

У таким скрутнім та прикрім стані подій українському народові стала загрождувати руйна економічного стану й скасування всіх свобод і здобутків демократії, а через те тільки й зоставало ся, що стати на позицію державної самостійности, одгородити ся та обмежувати ся від

ків міста Харкова до російської делегації, ми застерігаємо собі до часу приїзду нашої делегації“.

Державний секретар фон Кільман заявив, що він в імені своїх союзників відкладає відповідь на розяснення Троцького до приїзду делегації київської Центральної Ради. Він звертає увагу на те, що председатель російської делегації свого часу не зазначив, що поруч делегації Голубовича існує ще корпорація, котра домагається говорити в імені України. Далі фон Кільман стверджує, що ніхто не падає в сумнів проіснування Української Народньої Республіки. Існує лише дві корпорації, з котрих кожна наводить себе в праві заступати вільну Українську Народню Республіку. Тому делегації по чіткому розумінню докладно провіряють цю важну справу.

Троцький відповів, що про можливість другої української делегації на мирових переговорах не згадувалося доти, доки Ради українських салдатів, селян та робітників не рішили, чи вони будуть посилати своїх представників на мирові переговори. Яка з українських делегацій мати на нарешті право заступати бажання українського народу, це покажуть вислідні боротьби між Радами салдатів, селян та робітників і Центральною Радою.

Гр. Чернін сказав що він згоджується з заявою п. фон Кільмана.

Після цього, засідання делегації відложено аж до часу, поки не приїде українська делегація.

Підчас перерви політичних переговорів працювати ме комісія для територіальних питань.

31. січня відбувалося засідання комісії в справі упорядкування територіальних і політичних питань. Перед приступленням до денного порядку, Троцький зложив заяву, що в німецьких часописах розповсюдили за пет. тел. агенцією вістку, яка може зробити шкідливий вплив на хід мирових переговорів.

Вістка торкається промови, яку виголосив Троцький на третьому конгресі робітничих салдацьких та селянських депутатів, де він ніби то сказав, що російська делегація не закінчить окремого мира.

Ця вістка виведена й подає цілком протилежно тому, що в дійсності він сказав на конгресі.

Председателі німецької й австрійської делегацій заявили, що вони пороблять заходи, щоби ствердити походження тієї телеграфічної вістки. Після цього комісія приступила до денного порядку.

Граф Чернін звернув увагу перш усього на те, що до цього часу переговори торкалися тільки земель, зайятих німецькими військами. Він пропонує тепер висвітлити справу земель, зайятих військами Австрії. Українська делегація в цій справі заняла таке становище, що вона сама має право обговорювати й рішати це питання. Граф Чернін просить председателя російської делегації висказати свою думку щодо цього.

Троцький на це відповів, що в імені своєї делегації й російського уряду, він протриває за те, щоби делегація київської Ради займала таке становище, ніби то вона може односторонньо й самостійно рішати територіальні пита-

ня. Його погляд ще більш підпирається участю в складі російської делегації двох заступників виконавчого комітету Української Республіки. (Медведева й Шахрая. Ред.) На підставі тільки що одержаної телеграми, Троцький переконаний, що участь в мирових переговорах делегації київської Ради є скоріше питанням минувшини, ніж будучини.

На це гр. Чернін сказав далі, що між поглядами російської делегації й української, є, здається, протилежність.

Коли між Петербургом а Київом обговорювала ся справа компетенції (обсягу влади) в визначенні своїх кордонів, то можна було зрозуміти, що ця справа торкала ся тільки кордонів між Росією й Україною, й гр. Чернін не зрозумів цього так, що справа кордону між Україною й Польщею була предметом окремих нарад. А тому він запитує председателя російської делегації, чи він того погляду, що Україна взагалі не може рішати справ самостійної української держави й зокрема справу власних кордонів.

Троцький відповів, що коли б Україна була й мала зістати ся самостійною, то,—очевидно,—їй належало б право на власну руку вирішити всі свої справи, а значить і справу кордонів; але ж представники Української Республіки в складі російської делегації (Медведев й Шахрай. Ред.) стоять на тому, що Україна творить тільки частину федеративної російської республіки.

Потім на прохання ф. Кільмана, Троцький подав зміст телеграми, на котру він покликав ся в одній з попередніх промов.

Телеграма доносить, що більшість київської залози перейшла на сторону правительства „советів“, і що завдяки тому, Центральна Рада може існувати дуже недовго.

На цьому засіданні скінчило ся з тим, щоби завтра далі обговорювати компетенцію української делегації для територіальних питань у присутності також української делегації.

Пане Троцький тихше!..

Бересте, 2. лютого. Бюро Вольфа доносить: Вчора по полудні відбуло ся повне засідання всіх делегатів, включно з делегацією Української Центральної Ради, яка вже прибула до Берестя. На цім засіданні виясняло ся становище делегації п'ятих держав до української делегації. На початку засідання повідомив председатель, болгарський військовий уповноважений, полковник Ганчев, що на чолі болгарської делегації станув, замість міністра справедливості Попова, болгарський президент міністрів Радославов.

Опісля забрав слово пан Севрюк та повідомив, що місце председателя делегації Української Центральної Ради, п. Голубовича, обняв він (Севрюк).

Переходячи до денного порядку, вказав бесідник на вступі на III. універсал Української Центральної Ради, який прочитано на повнім засіданні 10. січня 1918. р. та яким то універсалом проголошено Українську Народню Республіку, чим знову зазначено міжнародне становище України. Тоді то признано це міжнародне становище української народної рес-

публики, як з боку чотирох союзних держав (т. зн. Німеччини, Австрії, Болгарії й Туреччини—Ред.) так і з боку Ради народніх комісарів (т. зн. Росії—Ред.). По вумі цієї заяви вважали всі учасники мирової конференції через весь час переговорів, аж до їх останнього перериву, українську делегацію, як делегацію самостійної держави. Після цього перериву пробував п. Троцький неувзнати становища та прав української делегації, покликуючись при тім на існування виконавчого комітету в Харкові, про який він перед тим не згадував ніколи. Українська делегація вважає тому потрібним ствердити, що бесіда Троцького, яку він виголосив у цім засіданні, протриває зі всіма його попередніми заявами, й тому українська делегація змушена скласти таку заяву:

„Ми годимо ся на погляд п. Троцького, що в життю України зайшли зміни, однак ці зміни зовсім пнчі, як про це сказав пан Троцький. Суть, у якій лежить ця зміна, стоїть у звязи з IV. універсалом Української Центральної Ради з 24. січня. У цьому універсалі сказано: „Від тепер творить українська народня республіка самостійну, від нікого незалежну, вільну, суверенну (зі всіма правами) державу українського народу“. *

До цього мусть він (Севрюк) завважити, що правительство української народної республіки стреміло до того, щоби утворити зі всіх областей колишньої царської Росії єдине федеративне правительство Росії. Але тому що до проголошення четвертого універсалу всі спроби українського правительства, створити такий федеративний орган, остали даремні, й тому що з теперішнього положення виходить, що й далші змагання Української Центральної Ради остануть даремні, то Центральна Рада закинула гадку про утворення такого федеративного правительства й проголосила четвертим універсалом Україну цілком самостійною, від нікого незалежною державою. Українська Центральна Рада заявила в цім універсалі, що вона хоче жити зі всіма сусідніми державами в згоді та в приязні, але ніхто з цих держав не сміє вмішувати ся до життя самостійної Української Республіки. З того слідує, що четвертий універсал ясно визначив міжнародне, правне становище української народної республіки, як також її політику супроти своїх сусідів.

Що торкається наведених паном Троцьким аргументів (доказів), то вони не мають ніяких умотивовань (того, що доказуло б твердження). Покликування на те, що в українській народній республіці, виконавчий комітет у Харкові заступає краще інтереси робітничих класів, легко опростити. Ця справа відноситься до внутрішніх справ і тому не підлягає зовсім міжнародній контролі. Ще менше переконуючим є те, що п. Троцький покликає ся на виконавчий комітет у Харкові, який не хоче признати української делегації.

Після цього аргументу повинна російська делегація перша скласти свої уповноваження, тому що вона не має в своїй складі ні заступників Молдавщини, ні заступників від кримських Татарів, ні від Донських козаків, ні від Кавказьких племен, ні від Сибіру, які в усякому разі не приз-

*) Про проголошення самостійности України гляди „Розсвіт“ ч. 6.—Ред.

такою, що капітали з України висмоктували ся фінансовим апаратом усіми способами, а через те вишло, що, напр., в 1906. році з кожних 100 карб. російського капіталу припадало на Великоросію 66 кар., а на Україну тільки коло 3 к. 75 коп. З такими грошима на Україні нічого не можна було зробити й через те у нас і шляхи, і гавані, і залізниця, і промисловість усяка не могли розвивати ся й заводити ся, а були в занепаді, розвивали ся ж у Великоросії, бо туди йшов і там був зосередкованим капітал, яким усе те живе.

Політика виснажування українського народу на користь великоруського краю не змінилася ся й за часів революції. Напр., на упорядкування форватеру р. Волхова, щоби піднести економіку Псковського і чинш. районів, асигновано було 35 міль. карб., а на Дніпро ні шага!

Визначено було великі асигновки також на вчительські семінарії по Великоросії, а для України нічого.

З України звикли гроші тільки брати, повертати ж їй звикли тільки русифікацією, поневоленням та пануванням над її народом. Не дурно в Великоросії тепер коло 28% грамотних, а на Україні від 9 до 16%, тоді як 250 років перед цим там зовсім мало було грамотних, а на Україні зовсім мало було неграмотних. Не дурно за 25 років з 9 україн. губ. від страшних злиднів пішло на переселення коло 1½ мільона

людей, а з 11 великор. промислових губ. пішло на переселення всього трохи більш 100 тисяч душ. Цього не повинно бути й не буде, бо наші гроші йти муть на нас самих і на потреби нашої України.

Піддержуючи великоруську промисловість та культуру коштами України, уряд не пускав без оплати великим митом чужостороннього краму, машин і всяких виробів, через що ми не мали дешевих закордонних фабрикатів, а мусіли купувати гірші московські по дорогій ціні.

Тепер цього не буде. Ми мати мемо краці й дешевші закордонні фабрикати, а в швидкім часі заведемо й свої, бо на ті капітали, що попереді йшли на Великоросію з України, а тепер зоставати муть ся на Україні, заведемо свої фабрики, заводи та промисли, чим краще забезпечимо і свій трудящий люд. Для розвитку своєї промисловости ми маємо все головніше, а саме—своє кам'яне вугілля і своє залізо.

Хліборобство наше те ж значно виграве не тільки через те, що придбає засоби для розвитку,—дешевші машини і т. д., а ще й через те, що не платити ме за свій хліб митових податків. До цього часу заграниці, що купувала наш хліб, за те, що Росія накладала мито на закордонні товари, брала з нас мито за дозвіл перевозити наш хліб на закордонний ринок.

Це мито було дуже велике з пуда пшениці—40 к., жита—32 к., ячменю—28 коп. Отих

гроший хлібороб не добірав за свій хліб, бо мусів платити їх до німецької скарбниці тільки за те, що Германія дозволяла йому перевезти свій хліб на продаж в Германію. Тепер ці гроші зостануть ся на Україні і вже це одно дасть змогу вжити заходів, щоби у наших селян хліб родив так, як родить за кордоном. Напр., в той час, коли в Данії десятина дає 183 пудів пшениці, а в Німеччині 130 пуд., у нас на Україні вона в середньому родить всього коло 65 пудів.

Безперечно, що на перші роки земельної реформи цей урожай ще трохи зменшить ся, але ж швидко наш нарід підніметь ся культурно. І от, коли ми з нашою родючою, гарною землею та надбаємо знання й можливости кола неї краще ходити, то вона дасть нам більше нинішнього на 5 з лишком мільярдів пудів. Таким чином, рахуючи навіть по 1 кар. за пуд, ми мати мемо прибутку більше нинішнього звиш як на 5 мільярдів карбованців. Так само справа стоїть і з цукром—і це у нас тільки що розпочате джерело прибутків.

Рже цього цілком досить, щоби глядіти навіть в найближчу нашу будучину бадьоро, з певною надією. Не треба тільки покладати рук, а працювати й працювати, як фізично, так і духовно, щоби Україна розквітла економічно й культурно.

Сергій Шелухин.

нають правительства народніх комісарів. На таких поважних зборах, якими представляється мірова конференція, здається, средство, яким послужився пан Троцький, щоби на основі якоїсь телеграми з Петербурга заперечити державні права Центральної Ради, зовсім недопустиме. З таким правом могла би українська делегація покликати ся на іскрову телеграму з другої половини січня ст. ет., яка каже, що кілька полків Петербурга повстали в обороні Установчих Зборів супроти правительства народніх комісарів, і що на вулицях Петербурга відбули ся бої, які нещасливо вийшли для теперішнього правительства. За прикладом пана Троцького могла би українська делегація на основі цієї телеграми жадати, щоби не признавати делегації Ради народніх комісарів але цього не робить українська делегація, тому що вона вважає це за внутрішню справу Росії.

Щоби отже оминати нові, фальшиві толкування з будь котрого боку, та щоби в будучині запобігти заявам російської делегації, які собі противорічать, предкладає українська делегація, щоби Українську Республіку формально признали цілком незалежною та від нікого незалежною державою, та щоби тим остаточно ствердити міжнародне становище Української Республіки та права її делегації.

Опісля склав на завізвання п. Троцького заступник „українського“ виконавчого комітету (з Харкова) п. Медведєв заяву, в якій сказав, що „український“ виконавчий комітет вже з початку (якого?—Ред.) відмовляв право київській Центральній Раді виступати в імені українського народу. (Не знати, хто має більше право виступати в імені українського народу, чи Грушевський та Винниченко, чи пан Медведєв із паном Шахраєм і їм подібними?—Ред.)

Що торкається ся справи теперішніх мирових переговорів, то виконавчий комітет української народньої республіки стоїть цілком на тих засадах демократичного мира, які проголосила російська революція й які признали українські совети (може „Рада“—пане Медведєв?—Ред.), отже мира без заборів та відшкодовань і право народів на самовизначення. Що відносять ся знову до зайнятих земель, то виконавчий комітет (очевидно, що з Харкова!—Ред.) стоїть на тім становищі, яке заняла російська делегація, й заявляє, що український нарід не признає умов та договорів, які зробить Центральна Рада (Ага!—Ред.), та що ці договори не вийдуть у життя, коли їх не одобрить делегація федеративної (?) російської республіки (Так то би відразу казав пан Медведєв—а то ми не знали куди стежка в горах.—Ред.)

Наввзаючи до цього, сказав п. Троцький таке: Він не хоче зовсім оспорювати (Гм, гм?—Ред.), що він заявив свого часу, що непорозуміння, які є між київською Центральною Радою й петербурзьким правительством, не можуть мати впливу на те, щоби не признали Україну незалежною державою (А далі пан Троцький?—Ред.). Однак признає самостійності та незалежності якоїсь держави не можна замінювати з признанням того, чи иншого правительства. (А що Ви розумієте під правом на самовизначення, пане Троцький?—Ред.)

На якім ступні розвитку знаходиться міжнародне правне становище України, виходить із того, що Центральна Рада, як це сказав предсідатель української делегації, заняла цілком відмінне становище, щодо питання міжнародного, правового положення України. Київська Центральна Рада відказується від участі в будові федеративної російської республіки, і то в той час, коли третій конгрес советів, у якім брали участь і заступники „українського“ народу, признав Росію федеративною республікою (Пане Троцький, читайте лише низче!—Ред.) Між цитатами (покликування на деякі місяці з бесіди) його (Троцького) виводів, на які покликається ся предсідатель делегації київської Ради, бракує цитат, який має рішаче значіння для цього питання. Троцький сказав тоді, на що делегація Центральної Ради не протестувала, що задля невиясненого ще положення на Україні, особливо, що відноситься до її границь, у всіх спірних питаннях треба попередньої згоди обох делегацій (тоб то української й російської).

Ця заява має також і негативну (противну) сторону, то значить, що всяка умова Київської Центральної Ради з осередніми державами, яка задля браку границь між Росією й Україною може викликати спротив із боку російської делегації, губить свою силу та трапляє значіння (То ще побачимо, пане Троцький—Ред.).

Внутрішні події на Україні, розуміється, не мають ніякого рішачого правового значіння. Це признає ся. Але власне задля браку правового відграничення всіх питань, треба на всі спірні питання глядіти з матеріального бо-

ку. Лише задля того вказав він на вістки про боротьбу між двома організаціями, які за владу змагають ся на Україні. В інтересі осередніх держав є власне те, щоби їх відносно до України під матеріальним зглядом спрещувати (точно визначити), аби осередні держави не гляділи на фактивні (такіх, яких нема) величини, мов на дійсні (Пане Троцький, не турбуйте ся так про інтереси осередніх держав, про це подбають панови Кільман та Чернін.—Ред.) Тому власне важке він потрібним вказати на те, що деякі круги перецінюють сепаратистичні (що прямують до відривання) змаганя в теперішній революційній Росії. В крайних областях колишньої російської держави є власне ті класи, групи та верстви носителями сепаратистичної думки, які під старим режимом так настійливо обстоювали справу централізму (До цих клас, груп та верств не належать Українці, пане Троцький—Ред.) Чим більше скріплює ся власть советів у краю, тим більше покладають маючи класи свої сепаратистичні змаганя на крайні області. Як би ці групи побідили в теперішній Росії, то вони зараз стали би носителями централізації.

Заступники осередніх держав, ясна річ, не можуть судити про теперішні відносини в Росії та на Україні. Доки делегація Центральної Ради має в руках свої повноваження, доти він (Троцький) не підносить ніякого спротиву проти її самостійної участі в переговорах. (Від Вашої ласки, пане Троцький, не залежить українська делегація—Ред.) Однак він мусить тепер, коли у склад російської делегації ввійшли заступники українського виконавчого комітету, повторити з подвійним притиском, що лише такі договори київської Центральної Ради найдуть признавання, які признає також російська делегація. (Пане Троцький, трохи тихше! Ред.)

По сїм забрав слово член української делегації, п. Любинський, до таких пояснень:

Члени української мирової делегації стояли все на тім становищі, що всі, зібрані в Берестю задля заведення мира, заступники поодиноких держав не мають висказувати ся про внутрішні справи своїх противників, та що внутрішні боротьби та події в державах не можуть бути предметом офіціальних мирових переговорів. Ми не раз мали нагоду щоби висунути з протестом супроти п. Троцького, який невірно представляє відносини поодиноких народів колишньої Росії та тих держав, що повстали з поодиноких областей колишньої імперії. А що тепер четвертим універсалом Центральної Ради проголошено цілковиту незалежність нашої республіки, й що нашу республіку признали заприязнені й инчі держави, що це питання перестало бути для нас внутрішнім питанням, і наша відповідальна місія (підданство) супроти свого народу змушує нас виступити тепер із рішучим протестом супроти фальшивих тверджень, які зробив у нашій відсутності пан Троцький. В році 1917. вибухла революція в Росії, в краю, який заселює багато різних народів, що мають свої різні політичні завдання, та що вирости в різних історичних умовах. Ця російська революція треває ще й тепер. Здобутки, які вона принесла, є, чи то національного, чи соціального характеру.

При державній кермі республіки стояли протягом року різні правительства. Рік почав ся під скептром (владою) царя та, пройшовши стадії, кадетського й знову соціалістично-кадетського правительства, кінчить ся тими самими стрілянинами на вулицях Петербурга та поспішними приготуваннями большевицького правительства до розігнання Установчих Зборів. Лише під одним зглядом остали ся всі ці різні правительства солідарними, а це власне у своїх капіталістичних змаганнях та в своїй ненавистній жадобі, здушувати своєю могутньою рукою всі відриваючі ся народи. Але памятаючи на події, що спільними силами національної та соціальної революції причинили ся до повалення престолу, проголосило большевицьке правительство принцип самовизначення народів, але лише на те, щоби в практиці, з тим більшою рішучістю поборювати переведення в життя цього принципу.

Голосні заяви большевиків про цілковиту волю народів Росії є лише грубе, демагогічне средство. Правительство большевиків, яке розігнало Установчі Збори, й яке опирає свою власть тільки на багнетах салдатів із червоної гвардії, не рішить ся ніколи на те, щоби перевести в Росії в життя високі принципи про самовизначення народів, бо воно знає дуже добре, що не лише такі республіки, як Україна, Донщина, Кавказ і инчі не признають його своїм правительством, але також російський народ відмовить йому цього права. Лише зі страху перед розвитком національної революції виставили большевики,

як средство демагогії, принцип самовизначення народів. Поборюючи переведення цього принципу в життя, вони не тільки що ховають ся поза плечима салдацьких штиків червоної гвардії, але вони халають ся ще гірших й тим більше недопускаємих засобів: вони здавлюють появу часописів, розгоняють збори, арештують та розстрілюють визначних діячів та вкінці халають ся того, що пускають у світ цілком неправдиві та тенденційні (прикрасні для власних потреб) вісти, якими підривають авторитет тої чи инчої молоді республіки. Відомих соціалістів та старих революціонерів обвинувачують вони в приналежності до буржуазії та до контрреволюціонерів. Правительство большевиків виповідає республіці святу війну, жадаючи усунення буржуазних правительств, з якими, мовляв, соціалістичне правительство большевиків не хоче переговорювати про закінчення братовбивчої війни. Так то правительство большевиків переводить у життя, замість принципу самовизначення народів, принцип анархії та безладдя, бо воно знає, що легше руйнувати, як нове будувати. Воно тримає ся старої латинської приповідки: „Ти тільки обчорної відважно, а з того щось таки причепить ся“.

Боротьба петербурзького правительства з правительством української республіки та очевидна нещирість петербурзького правительства при признаванні прав нашої делегації викликувала й раніше в нас цілком оправдане підозріння. Ми були переконані, що пан Троцький незабаром після цього буде пробувати відректи ся від своїх яєних та невдовзначних слів, признаючи нашу делегацію за повновласне заступництво нашої республіки. Наші сподіванки такі справдили ся. В той день коли ми відїхали до Києва, щоби одержати від нашого правительства остаточної інструкції (вказівки), приїхала на зазив та при ласкавій підпомозі большевиків через Петербург та Двінськ нова делегація, яка має завдання підірвати наш авторитет у очах робучих класів Європи. Щоби точніше обосновати та описати права та характер цієї делегації, треба ближче приглянути ся до цієї справи.

Злучений спільними думками та спільними змаганнями український нарід, що клонить ся до спокійних та упорядкованих форм державного життя, вже під першою хвилі взяв ся з запалом до можливої та довго вижиданої державної відбудови. Українські робітники, салдати та селяни не тільки що вміль під проводом своєї інтелігенції, яка вийшла з їх рядів, самі зорганізувати ся, але вони притягнули до організації також всі групи населення неукраїнського походження, що живуть на українській землі. Результатом (вислідом) цієї праці, яку через довгі літа приготувляли українські діячі, й яка являється ся продуктом української творчої сили, повстала Центральна Рада, яка складається з заступників українських воєнків, селян та робітників. Українська Центральна Рада вказала своїми універсалами шлях українському народові. Українська Рада, яка в червні минушого року вибрала перше українське правительство, Генеральний Секретаріат, утворила перше правительство в Росії, яке складало ся з самих соціалістів. Так то український нарід крок за кроком своєю власною працею створив власну державу, до якої внутрішніх справ вмішувати ся петербурзьке правительство немає ані причини, ані основи.

Але справа має ся так, що на землі України та в сусідні області ще за царського режиму слано головно салдатів неукраїнського походження й від цих чужих елементів не вдало ся в часі революції увільнити України.

В той час, коли українські салдати слали зі всіх фронтів своїх делегатів (представників) на конгрес до Києва, щоби зорганізувати ся в військову Раду, в той час неукраїнські салдати поутворювали в кількох городах України свої салдацькі „совети“, які ніякого впливу не мають на ті області, що їх оточують. Розуміється, що деякі беруть участь в цих „советах“ і робітники тих городів. Маючи бажання, під будьяким приводом, втручувати ся в життя Українців, почали петербурзькі большевики ставити до українського правительства жадання, щоби вся кєрмівнича власть на Україні перейшла в руки якраз оцих „советів“. Большевики забули, що вони на мировій конференції пристали на жадання, після якого треба чужі війська стягнути з зайнятих територій. Певно, що українське правительство не може виконати жадання большевиків.

Другим приводом до вмішування большевиків у внутрішнє життя нашої республіки творить жадання петербурзьких большевиків, щоби зарядити перевибір Центральної Ради. Помінаючи це, що таке жадання є очевидним нарушеннем права про самовизначення народів,

є це жадання вже тому не до переведення, що приписи, на основі яких вибирають ся заступники в Центральну Раду, дають виборцям у кожній хвилині можливість відкликати своїх заступників із Ради та замінити їх иньчими. Вибори до Установчих Зборів цілої Росії, що відбули ся в падолисті минулого року, вишли на цілім просторі України для Центральної Ради та для партій нею зорганізованих світлою побідою, бо більше як 75 процентів вибрано українських кандидатів, потім ідуть 15 процентів кандидатів тих партій, які заступлені в Центральній Раді — а більшовики отримали менше 10 процентів голосів. Так, наприклад, на основі наших виборчих ліст вибрано в київській губернії на 22 предложених кандидатів 20 кандидатів, в подільській губернії на 19 кандидатів вибрано 18, в волинській на 10 кандидатів 9, у полтавській на 17 кандидатів 14 і т. д. Я думаю, що це вистарчить. Це є ті маси, на які опираєть ся Центральна Рада й в імени яких ми прийшли сюди, щоби тут говорити.

Тепер постановило петербурзьке правительство, вхопити ся останнього засобу. Воно скликало на 3. грудня 1917. р. за німою згодою Центральної Ради до Києва український конгрес селян та солдатів. На конгрес прибуло поперх двох тисяч делегатів, які проти сподіванок тих, що скликували цей конгрес, почали засідання оваціями на честь Центральної Ради та її предсідателя Грушевського. Вони висказали Центральній Раді подавляючою більшістю голосів своє довіря. По цих подіях втекла маленька група більшовиків, яких 80 чоловік, з конгресу та переселила ся до Харкова, де вона заввила себе новим правительством української народньої республіки. Народні комісарі (з Петербурга) післали туди незорганізовані банди червоної гвардії, щоби ограбити населення харківської губернії, та щоби харківське правительство охоронити від мешканців харківської губернії.

Так то повстало харківське правительство, й це ті сили, на які воно опираєть ся! Немає тому сумніву, що воно не тільки, що не покликане заступати української республіки, але, що воно заледви чи може вважати ся заступництвом міста Харкова.

На иньчі замітки пана Троцького, що він між иньчим поробив, не вважаю за потрібне відповідати. Наша будучність, наша історія, наші потомки та широкі маси працюючого люду, що стоять по обох боках фронтової лінії, вирішать сами, хто з нас правий, хто винуватий, хто з нас соціаліст, а хто контр-революціонер, хто будує, а хто збудоване руйнує.

Опісля предсідателя австро-угорської делегації, граф Чернін, склав від імени чотирох союзних держав таку заяву:

„Ми не маємо причини відкликати або змінювати тих заяв, якими ми признали 12. січня 1918. р. українську делегацію, делегацією самостійною та такою, що має повне право заступати українську народню республіку. Ми що більше маємо привід, щоби вже тепер признати українську республіку незалежною, вільною і суверенною державою, яка має змогу самостійно робити міжнародні умови.“

На це відповів пан Троцький коротко, що він не змінє свого дотеперішнього погляду на українську державність. Він мусить тільки вказати на те, що чотиром союзним державам не легко буде подати точні границі, щойно признаної республіки. (Не журіть ся цим, пане Троцький!—Ред.) На мирових переговорах границі якоїсь держави, це не маловажна справа, На с'м засідання скінчено.

Останні вісти.

Повстання більшовиків у Києві здушено.—Усі українські війська на боці Центральної Ради.—Більшовицькі війська стрімголов тікають із України.—Нове українське міністерство.

Берлін, 5. лютого. Іскрова телеграма з Києва з дня 2. лютого доносить:

Повстання більшовиків у Києві цілковито здушено. Усі українські війська станули по боці Української Центральної Ради. Біля Києва зібрано пів мільона українських військ.

Нобиті більшовицькі війська тікають у непорядкові, стрімголов із України на російську територію. Могилів, головна квартира

командуючого більшовицькими військами, Криленка, занята польськими військами, а сам Криленко зі своїм штабом арештований.

Попередній предсідатель української делегації на мировій конференції в Берестю, Генеральний Секретар торгівлі й промисловости, Голубович, створив новий Генеральний Секретаріят, який у противенстві до дотеперішнього (Винниченка) поставив собі головним завданням запобігти більшовицьким затіям.

Харків заняли війська Центральної Ради.

„Voss. Zeitung.“ доносить із над кордону, що війська Центральної Ради заняли місто Харків.

Мирові переговори Румунії з осередніми державами.

Мирові переговори України з осередніми державами, які мають у недалекий часі скінчитися підписанням мирового договору, мають уже добрі наслідки.

Як доносить „Франкф. Цайт.“ із дня 5. лютого, почали ся вже в Синаї переговори між Румунією та осередніми державами про завішення оружжя.

Розпочаття цих переговорів треба завдячувати впливові України на Румунією. Можна надіятися, що не тільки Румунія піде за Україною, але також і всі ті держави, котрі дійсно бажають мира.

ВІЙНА.

(На підставі німецьких звідомлень).

ІТАЛІЙСЬКИЙ ФРОНТ.

На захід від Азіяго Італійці нападали аж чотири рази на австрійські позиції. Кожний напад Італійців відверто з тяжкими для них стратами.

На иньчих фронтах нічого нового.

З таборового життя.

Таборове кіно. У неділю 3. січня після двутижневого відпочинку було пущено в нашій таборі знов кіно, що треба завдячувати т. Сафянові.

На цей раз далеко краще воно пройшло, ніж тамтого разу.

Найважливіше те, що фільми майже зовсім не рвали ся, були виразніші та пояснював ся їхній зміст, і тому нічого не зістало ся незрозумілим.

До того ж ще значно підвищала настрої у присутніх гарна гра нашої таборової дуетої оркестри, що недавно зорганізувала ся.

Щодо змісту картин, то на жалє є багато відривків, до яких немає ні початку, ані кінця, а також немає драм та научних картин із природи.

Але сподіваємо ся, що ці всі прогалини на далі поповнять ся.

Спілка „Єдність“. У понеділок 4. січня відбули ся загальні збори членів спілки „Єдність“. Вибраний предсідателем зборів т. Петровський подав до відома денний порядок.

Після прийняття, прочитання й затвердження протоколу попередніх зборів, заступник голови, т. Жемчугів, дав звідомлення про діяльність Старшини спілки. Він зазначив, що Старшина, спілки на прохання Просвітної Ради, ухвалила дати їй заемогу в розмірі 150 м.

Далі дав звіт обрахунків книговод, Сухар, а також контрольна комісія.

Звіт Старшини, книговода й контрольної комісії збори прийняли до відома, а також згодили ся дати заемогу Просвітній Раді, в розмірі 150 марок.

Після цього предсідатель зборів повідомив, що члени спілки: голова, т. Рибак, відїхав на Україну, а закупщик, т. Зубків, пішов до лазарету, то на їх місце треба вибрати нових членів у Старшину.

Головою спілки збори вибрали т. Черчика, а членом старшини т. Гудала.

Також вибрано двох членів до Надзирачой Ради—т. Юценка й Талана.

При вільних внесеннях порушувала ся справа призначення заемогу членам Старшини, але з огляду на те, що в статуті зазначено, що вони працюють безплатно, то її відложено до зміни статуту.

Далі призначено нагороду двом вибувшим членам „Надзирачой Ради“ та висказано подяку їм за їхню працю.

ОПОВІСТКИ.

Книгарня

Товариства „Український Рух“

повідомляє, що вона не має на складі таких книжок:

Грушевський: Історія України.
 Аркас: „
 Закшевський-Барвінський: Всесвітня історія.
 Огоновський: Фізика.
 „
 Арифметика.
 Стоцький: Українська граматыка.
 Грушевський: Як жив український народ?
 Шевченко: Кобзар (Видання С. В. У.)
 „
 Поезії заборонені в Росії.
 Мирний: Хиба режуть воли, як ясла повні.

Пилипчук: Пасіка.
 Чумак: Дві казки.
 Наша пісня.
 Світогляд Франка.
 Пан народолюбєць.
 Українська мова й школа.
 Календар „Просвіти“.
 Пісні полоненого.
 Веремієська буча.
 З кривавого року.
 Вечерниці на хуторі коло Деканьки.
 Політичні пісні укр. народу.
 Плекання овочевих дерев.
 Українець у Німеччині.

Не має також у книгарні листівок Красицького й Ждахи. Просимо тому наразі не робити замовлень на ці річі.

Управа книгарні „Український Рух“.

ОГОЛОШЕННЯ.

Комітет будови пам'ятника шукасє

2 ФАХОВЦІВ:

- 1) одного СКУЛЬПТОРА (різбаря) до каменя.
- 2) одного БЕТОНЩИКА.

Згодушувати ся до Редакції «Розсвіту».

ЖЕРТВИ.

НА ТОВАРИСТВО „ПРАЦЯ“.

Від робітничих команд: Sanderheim—5 м; Burweiler—7 м. 70 ф; Belheim—17 м. 50 ф; Nussdorf—3 м; Burghheim 3 м. 50; Germesheim—5 м. 20 ф; від роб. ком. № 751—50 ф; № 456—50 ф; № 2073—2 від товаришів № 2225—1 м; № 26593—50 ф;
 Членські внески від т. т. № 29348—1 м; № 9664—1 м; № 21442—1 м 60 ф.